

Mälardalsrådets remissvar över betänkandet **SOU 2023:31 Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar**

Mälardalsrådet är samverkansorganisationen för kommunerna och regionerna i Stockholm-Mälardalen och driver medlemmarnas frågor inom bland annat kompetensförsörjning. En Bättre Matchning (EBM) är Mälardalsrådets storregionala samarbete inom strategisk kompetensförsörjning. Arbetet bedrivs mellan regionalt utvecklingsansvariga i de nio länen Stockholm, Uppsala, Västmanland, Örebro, Sörmland, Östergötland, Gävleborg, Dalarna och Värmland. Mälardalsrådet lämnar härmed remissvar över betänkandet SOU 2023:31, med utgångspunkt i det storregionala samarbetet i En Bättre Matchning.

Sammanfattning

- Stockholm-Mälardalens transportsystem är av vikt för hela landet. Särskilda satsningar behövs på järnvägens kompetensförsörjning med fler möjligheter till utbildning, bland annat genom järnvägstekniska övningsanläggningar.
- Nivån för ersättning till utbildningar kan behöva justeras så att utbildningar etableras.
- Satsningar på miljöer för innovation behövs snarast möjligt i synnerhet inom väletablerade områden som järnväg.
- Utredning behövs kring stimulanser för ökad attraktionskraft och stöd till utbildningar som kräver utbildningsmiljöer, exempelvis inom järnväg.
- Mälardalsrådet ser inte behovet av ytterligare utredningar om behoven av järnvägstekniska övningsanläggningar eller stimuleringar för att skapa dessa.
- Uppdrag och anslag bör redan nu kunna riktas till Trafikverket om att tillhandahålla en eller flera järnvägstekniska övningsanläggningar i Stockholm-Mälardalen.
- Mälardalsrådet förordar storregionala plattformar samt inrättandet av storregionala kompetensråd för utvecklad samverkan mellan centrala aktörer.
- Mälardalsrådet bidrar gärna med underlag och erfarenheter från det storregionala samarbetet inom kompetensförsörjning i Stockholm-Mälardalen.

Stockholm-Mälardalen - 8 av 10 tåg startar eller slutar i Stockholm; satsningar behövs på järnvägens kompetensförsörjning

En betydande del av de beslutade investeringarna och underhållet i regeringens plan för infrastrukturen kommer att utföras i Stockholm-Mälardalen. 8 av 10 tåg i Sverige startar eller slutar i Stockholm och infrastrukturbehoven är stora. Liksom regeringen och Trafikverket ser Mälardalsrådet att satsningen kräver ett betydande tillskott av kompetenta samhällsbyggare – allt från ingenjörer till signaltekniker och spårsvetsare. Inte minst i Stockholm-Mälardalen behöver antalet personer som arbetar med infrastrukturens utveckling och underhåll öka kraftigt.

Bristen på yrkeskompetens är en utmaning i sig. En annan är att det i dag saknas utbildningskapacitet i tillräckligt hög utsträckning, eftersom en stor del av den praktiska utbildningen tar dyrbar trafiktid ”i spår” i anspråk. Ett exempel är att det krävs fler järnvägstekniska övningsanläggningar, för att möta det breda och växande behovet av utbildningar i Stockholm-Mälardalen.

Nedan redovisas utvalda delar av betänkandets förslag och bedömningar och därefter Mälardalsrådets syn i frågorna.

A) Betänkandets bedömning: Långsiktiga planeringsförutsättningar bör skapas på flera sätt (avsnitt 7.7.3)

Nivån för ersättning till utbildningar bedöms kunna behöva justeras för att anordnare ska ha möjlighet att använda sig av sådana utbildningsmiljöer.

Mälardalsrådet delar bedömningen, men vill betona att nivån kan behöva justeras så att utbildningar etableras. Järnvägstekniska utbildningar har utmaningar med attraktionskraft vilket i kombination med höga utbildningskostnader innebär ett högt risktagande för utbildningsanordnare. Kombinationen kan leda till att utbildningar inte tillkommer i den grad som är önskvärt.

B) Betänkandets bedömning: Långsiktiga planeringsförutsättningar bör skapas på flera sätt (avsnitt 7.7.3)

En fråga för utredningen bör även vara om det behövs särskilda stimulanser för miljöer som gör att nya tekniska innovationer kan användas i utbildningarna.

Mälardalsrådet delar bedömningen, men inom järnvägen förordar vi satsningar snarast möjligt. Väletablerade områden såsom järnväg kräver ny kunskap och innovationer för att förbättra transporteffektivitet, minska klimatpåverkan och inte minst göra trafikslaget säkrare för passagerare, underhållspersonal, kringliggande verksamheter och andra trafikanter som möter spårtrafiken. Dessa kunskaper och innovationer behöver tas fram i nära anslutning till de institutioner som utbildar den kompetens som jobbar kring järnvägen för att så snabbt som möjligt föras ut på bred front i verksamheten.

Satsningar på forskning och innovation, exempelvis i någon form av innovationsanläggning, skulle få en dubbel användning om anläggningen även kan användas för utbildning av den personal som krävs för att göra den nödvändiga gröna omställningen och förverkliga framtidens infrastruktur. Satsningar på innovativa lärandemiljöer kan öka attraktiviteten för dessa områden samt få fler unga, liksom yrkesverksamma, att se en framtid med goda utvecklingsmöjligheter inom järnvägen.

Behoven skulle exempelvis kunna lösas genom stärkta satsningar på testbäddar där lärosäten, företag och regioner samverkar kring framtidens infrastruktur samt identifierar kompetensutvecklingsbehov och hur dessa ska mötas. En eller flera sådana miljöer skulle kunna skapas i Stockholm-Mälardalsregionen. Närheten till de delar i landet som kommer ha störst behov av upprusning av räls är sannolikt en framgångsfaktor för att företag ska våga satsa på att tillsammans med lärosäten och offentliga innovationsaktörer bidra till nya lösningar och kompetens som snabbt kan nå ut regionalt och nationellt.

Exempelvis kan extra forsknings- och innovationsmedel till Trafikverket och/eller annan myndighet behövas för att möta behoven.

Mälardalsrådet ser också ett behov av att utreda om det behövs särskilda stimulanser för ökad attraktionskraft, för den typen av utbildning som kräver utbildningsmiljöer, inom exempelvis järnväg, samt föreslå hur sådana stimulanser kan utformas. Därutöver ser vi behov av utredning om det behövs stödstrukturer för att ytterligare tillgängliggöra den typen av utbildning som kräver utbildningsmiljöer, samt hur exempelvis lärcentrum, bättre kan användas för att möta det behovet, utifrån ett kommunalt och regionalt kompetensförsörjningsbehov.

Föreslagen utredning bör även ta tillvara de erfarenheter som finns inom storregionala plattformar som engagerar sig i kompetensförsörjningsfrågor, såsom Mälardalsrådets storregionala samarbete En Bättre Matchning.

C) Betänkandets förslag: Stimulera utbildningsmiljöer som skapar förutsättningar för investeringstunga utbildningar i ett flexibelt system (avsnitt 7.8.2)

En utredning föreslås få i uppdrag att identifiera behovet av utbildningsmiljöer och utreda hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att sådana miljöer skapas.

Mälardalsrådet ser inte behovet av ytterligare utredningar om behoven av järnvägstekniska övningsanläggningar i Stockholm-Mälarenregionen. Regionen har en tydlig brist på järnvägstekniker, men saknar övningsanläggningar, vilket resulterar i brist på järnvägstekniska utbildningar. Trafikverkets utredning om övningsanläggningar pekar redan ut Stockholm-Mälarenregionen som ett prioriterat geografiskt område för etablering av järnvägstekniska övningsanläggningar. Behoven har även konstaterats i Mälardalsrådets egen kartläggning av övningsanläggningar, samt i Mälardalsrådets och Byggföretagens rapport *Samhällsbyggarnas arbetsmarknad 2022*.

Mälardalsrådet ser inte behovet av att ytterligare utreda hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att järnvägstekniska övningsanläggningar skapas. Trafikverket har redan idag erfarenhet och kunskap om järnvägstekniska övningsanläggningar. Trafikverket är huvudman för Trafikverksskolan i Ängelholm, som är en större järnvägsteknisk övningsanläggning, samt bedriver ett pågående arbete med att analysera vad en nyetablering av en järnvägsteknisk övningsanläggning kostar. Med utgångspunkt i ovanstående, bör uppdrag och anslag redan nu kunna riktas till Trafikverket, om att tillhandhålla en eller flera järnvägstekniska övningsanläggningar i Stockholm-Mälarenregionen.

D) Betänkandets bedömning: Samverkan är viktig för att uppfylla yrkeshögskolans fulla potential (avsnitt 11.10)

Vid en expansion av yrkeshögskolan är det viktigt att skapa en stark samverkan mellan centrala aktörer i systemet.

Mälardalsrådet delar synen på betydelsen av samverkan för att uppfylla yrkeshögskolans fulla potential och ser behoven av storregionala plattformar för denna typ av samverkan. För samhällsbyggare inom infrastrukturen skulle Trafikverket kunna ges i uppdrag att inrätta storregionala kompetensråd. Samordningen mellan exempelvis bransch, utbildningsanordnare och regioner skulle göra det enklare att förutse vilken kompetens som behövs och underlättar matchningen.

MÄLARDALSRADET

Jens Sjöström (S)
Ordförande

Kristoffer Tamsons (M)
1:e vice ordförande